



8.4.2011

Oikeusministeriö
/lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite Lausuntopyyntönne 9.2.2011
nro OM 12/41/2007
OM004:00/2008

Lausunto oikeusministeriön työryhmän mietinnöstä "Oikeudenkäynti hallintoasioissa. Prosessityöryhmän mietintö"

Yleistä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) esittää lausuntonaan lakiehdotuksesta seuraavaa:

Viranomaisen asema prosessissa

Viranomainen on ehdotuksessa määritelty oikeudenkäynnin osapuoleksi, joka ei ole asianosainen, mutta jolla kuitenkin on oma roolinsa oikeudenkäynnissä. Ratkaisu lienee toimiva tietyin varauksin.

Hallintopäätöksen valituskelpoisuus

Hallintopäätöksen valituskelpoisuudesta on otettu ehdotukseen oma pykälä, jossa on todettu mm. että valitusta ei saa tehdä hallintokanteluun annetusta päätöksestä. Esitöissä on kuitenkin todettu, että joskus kanteluasiassa annetusta päätöksestä kuitenkin saa valittaa (esim. kun kantelun kohteelle määrätään toimintakielto tms.). ELY-keskus esittää, että lakiehdotuksen 4 §:n määritelmiin liittäisiin selkeä säännös siitä, mitä kantelulla tarkoitetaan ja 10 §:ään maininta siitä, millaisissa tapauksissa kantelupäätöksestä kuitenkin saa valittaa. Käytännössä asia on nimittäin kaikkea muuta kuin selvä ja kantelujen määrä ei ainakaan näyttäisi vähenevän.

Kuuleminen

Lakiehdotukseen on kirjoitettu, että hallintotuomioistuimen on kuultava *asianosaista* ennen asian ratkaisemista. Jotta ei jouduttaisi jäljempänä kuvattuun tilanteeseen, myös päätöksen tehnyt ja oikeudenkäynnin osapuolena olevaa viranomaista olisi syytä kuulla pakollisesti aina ennen ratkaisua, paitsi jos se olisi

ilmeisen tarpeetonta (esim. valitus jätetään heti tutkimatta). Sen sijaan *ilmeisen tarpeellista* kuuleminen on silloin, jos viranomaisen päätöstä muutetaan tai se kumotaan.

Asian käsittely ja selvittäminen

Lakiehdotuksessa on edelleen säilytetty erillisinä asian selvittelykeinoina sekä tarkastus että katselmus. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan koko tarkastusmenettely on käytännössä tarpeeton, jos katselmuksen käyttöalaa laajennettaisiin siten, että katselmus voitaisiin asian laatu huomioon ottaen järjestää tarvittaessa kevyemmällä kokoonpanolla. Kyse ei toki ole mistään suuresta asiasta, mutta muutos toisi selkeyttä keinovalikoimaan.

Viranomaisen valitusoikeus

Ehdotuksessa ei ole esitetty säädettäväksi viranomaiselle varsinaista valituslupamenettelyä hallinto-oikeuden päätöksestä valitettaessa, mutta valittaminen olisi kuitenkin rajoitettua. Esitöiden mukaan viranomainen ei saisi valittaa pelkästään sillä perusteella, että se katsoisi yleisen edun vaativan hallinto-oikeuden päätöksen muuttamista. Näin ollen yleisestä edusta päättäisi viime kädessä hallinto-oikeus. Lisäksi pahimmassa tapauksessa tuomioistuin olisi saattanut päätyä ratkaisuunsa jopa täysin ilman viranomaisen lausuntoa, sillä ehdotuksen mukaanhan vain *asianosaista* on kuultava, muun osapuolen kuuleminen on harkinnanvaraista.

ELY-keskus katsoo, että valitusmahdollisuus pelkästään hallintokäytännön yhdenmukaisuuden perusteella ei ole riittävä. Lisäksi hallintokäytännön yhdenmukaisuuden turvaaminen on epäselvä käsite ja tulkittavissa eri tavoin. ELY-keskus toistaa käsityksensä siitä, että viranomaiset eivät valita huvikseen hallinto-oikeuden päätöksistä, joten valitusmahdollisuutta ei ole syytä sitoa epämääräiseen "hallintokäytännön yhdenmukaisuuden turvaaminen" -käsitteeseen.

Tiedoksianto

Tiedoksiantomenettelyä on yritetty ehdotuksessa uudistaa ottamalla mukaan mm. mahdollisuus suullisen tiedoksiannon käyttämiseen. Sen käyttö rajoittuisi vain muihin oikeudenkäynnin aikana tiedoksi annettaviin asiakirjoihin kuin päätöksiin. Lisäksi tiedoksi annettava asiakirja lähetettäisiin asianosaiselle myös postitse.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan on sinänsä hyvä, että tiedoksiantomenettelyä yritetään keventää. Herää kuitenkin kysymys, onko järkeä ottaa keinoksi suullista tiedoksi antamista, jos sitä jo lähtökohtaisesti pidetään niin epäluotettavana, että juuri luettu asiakirja pitää vielä lähettää vastaanottajalle postitse kirjeellä. Jos suullinen tiedoksianto kuitenkin otetaan käyttöön, asiakirjan lähettäminen

myös postitse lienee oikeusturvan vuoksi välttämätöntä juuri puhelimen käyttöön liittyvien ongelmien vuoksi (identiteetti-, kuuluvuus- yms. ongelmat).

Oikeudenkäyntikulut

Ehdotuksen mukaan viranomainen olisi velvollinen korvaamaan yksityisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos viranomainen olisi toiminut päätöstä tehdessään *selvästi lainvastaisesti*.

Säännös vaikuttaa periaatteessa hyväksyttävältä, mutta voinee silti johtaa (viranomaisen kannalta) kohtuuttomaan lopputulokseen esim. tilanteessa, jossa aiempaa oikeuskäytäntöä ei ole ja päätöksessä sovellettu säännös on erityisen vaikeaselkoinen. Tällaisessa tilanteessa hallinto-oikeus voi päätyä tulkinnassa eri lopputulokseen kuin viranomainen, jolloin se voisi periaatteessa jälkiviisaasti todeta, että viranomainen on toiminut päätöstä tehdessään selvästi lain vastaisesti. Säännöstä voisi täsmentää esim. toteamalla, että selvästi lainvastaisella toiminnalla tarkoitetaan lain tahallista rikkomista, mutta ei pelkästään eri tulkintaa kuin valitusviranomaisella.

Muilta osin ELY-keskus viittaa aikaisempaan lausuntoon sikäli kuin siinä mainitut seikat eivät jo ole tulleet huomioon otetuiksi.

Ylijohtaja



Pekka Sundman

Johtava lakimies



Auli Juhanaja